

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2286

Vragen van het lid **Van Esch** (PvdD) aan de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over *de oproep van de KNMG om lange termijn gezondheidsdoelen wettelijk te verankeren* (ingezonden 3 maart 2023).

Antwoord van Staatssecretaris **Van Ooijen** (Volksgezondheid, Welzijn en Sport) (ontvangen 14 april 2023). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2022–2023, nr. 1978.

Vraag 1

Kent u de open brief van de KNMG en ruim zeventig organisaties, gericht aan u en de Minister voor Armoedebeleid, waarin wordt opgeroepen om lange termijn gezondheidsdoelen wettelijk te verankeren?¹

Antwoord 1

Ja. VWS is eind 2022 ook aanwezig geweest bij de door de KNMG georganiseerde werkconferentie «Voorop voor gelijke gezondheid». Een resultaat van deze werkconferentie is de open brief, zo heeft de KNMG laten weten.

Vraag 2

Bent u bereid om in gesprek te gaan met de KNMG en andere betrokkenen (organisaties en personen) over het wettelijk verankeren van lange termijn gezondheidsdoelen, aangezien de KNMG aangeeft dat op deze manier structurele verbetering van de gezondheid van de burger kan worden geborgd?

Antwoord 2

Vanuit VWS, óók vanuit mij persoonlijk, wordt gesproken met de KNMG en andere betrokkenen over hun open brief. In die gesprekken is ook aandacht voor deze specifieke aanbeveling. Op 22 maart jl. hebben de Minister van Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen en ik de open brief in ontvangst genomen en hebben we gesproken met de voorzitter van de KNMG.

¹ KNMG, 16 februari 2023, «Zorgbestuurders, hoogleraren en prominenten aan kabinet: «Alles op alles om te voorkomen dat mensen ziek worden door armoede»» (<https://www.knmg.nl/actualiteit-opinie/nieuws/nieuwsbericht/zorgbestuurders-hoogleraren-en-prominenten-aan-kabinet-alles-op-alles-om-te-voorkomen-dat-mensen-ziek-worden-door-armoede>)

Vraag 3

Deelt u de mening dat preventie de basis is van een goede gezondheidszorg en dat gezonder leven, eten en bewegen een belangrijke rol speelt om ziekte en ongemak te voorkomen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 3

Samen met de Minister van VWS en de Minister van LZS sta ik voor het belang van preventie en gezondheid en daarbinnen een gezonde leefstijl. In het coalitieakkoord is afgesproken dat de doelen van het Nationaal Preventieakkoord leidend blijven, met een focus op de jeugd door sport, voeding en bewegen. De cijfers over roken, overgewicht, alcoholgebruik, bewegen en mentale gezondheid onder volwassenen en kinderen onderstrepen de urgentie om blijvend in te zetten op de doelen van het Nationaal Preventieakkoord en het bevorderen van een integrale aanpak van een gezonde leefstijl in een gezonde leefomgeving. Ik verwijs u ook naar het onlangs afgesloten Gezond en Actief Leven Akkoord waarin preventie en een gezonde leefstijl in een gezonde leefomgeving (zowel fysiek als sociaal) centraal staan.² Ook de KNMG wijst nadrukkelijk in zijn brief op het belang van bestaanszekerheid, schuldenproblematiek woonomgeving en sociaal netwerk in relatie tot gezondheid.

Vraag 4

Deelt u de mening dat het wenselijk is om bij preventief gezondheidsbeleid een stok achter de deur te creëren en dit niet vrijwillig en vrijblijvend te houden, zoals nu het geval is? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 4

Met het Gezond en Actief Leven Akkoord dat ik 3 februari jl. heb gesloten met VNG, GGD-GHOR en Zorgverzekeraars Nederland, zijn gezondheidsdoelen afgesproken. Ook zijn resultaten benoemd die voor alle gemeenten en zorgverzekeraars en VWS gelden. Op basis van het Gezond en Actief Leven Akkoord houden wij elkaar aan de afspraken. Ik zie het akkoord als een stap naar minder vrijblijvendheid en stok achter de deur waarmee partijen elkaar kunnen aanspreken op de overeengekomen doelen en acties.

Vraag 5

Deelt u de mening dat het wettelijk verankeren van gezondheidsdoelen, waarbij u de vrijheid behoudt om te bepalen welke maatregelen moeten worden ingezet om deze doelen te behalen, u een goede uitgangspositie geeft dwingender preventief gezondheidsbeleid op te stellen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 5

Voor het behalen van gezondheidsdoelen is er een breed scala aan maatregelen en commitment van diverse partijen nodig. Ik ben er niet van overtuigd dat het wettelijk verankeren van gezondheidsdoelen mij een goede uitgangspositie geeft voor een dwingender preventief gezondheidsbeleid. Daarvoor is het geheel te complex. Zoals in de brief van KNMG ook wordt benoemd is (ervaren) gezondheid van veel factoren afhankelijk. Naast persoonsgebonden factoren (bloeddruk, cholesterol, overgewicht) spelen leefstijl (roken, voeding, alcoholgebruik, bewegen) en de leef- woon- en werkomstandigheden een rol.³ De KNMG wijst hier in zijn aanbevelingen ook op. De bestaanszekerheid van mensen (een stabiel en voldoende besteedbaar inkomen, schuldenproblematiek en de mogelijkheden tot gezond eten, onderwijs, gezond en veilig wonen en werken) wordt hierbij specifiek benoemd. Het aantal partijen dat een deel van de oplossing biedt, is daarmee ook navenant. Ook waar het de overheid betreft. Alleen met een brede gezamenlijke inzet, ook met gemeenten en andere departementen, is volksgezondheidswinst te behalen. Het wettelijk verankeren van doelen en streefwaarden, met de Minister van VWS die verantwoording moet afleggen, doet afbreuk aan die gezamenlijke verantwoordelijkheid. Bovendien gaat het opnemen van streefwaarden om zo de realisatie daarvan af te dwingen, voorbij aan de

² Kamerstuk 32 793, nr. 653

³ RIVM, Factsheet Impactvolle Determinanten van gezondheid, 2021

individuele verantwoordelijkheid en keuzevrijheid van mensen. In de wetenschap dat die individuele verantwoordelijkheid beïnvloed wordt door de fysieke en sociale leefomgeving.

Vraag 6

Herinnert u zich dat u tijdens het commissiedebat Leefstijlpreventie op 14 december 2022 aangaf het wettelijk verankeren van gezondheidsdoelen een aantrekkelijk idee te vinden, maar dat u betwijfelt of het een effectieve manier is om tot gezondheidswinst te komen?

Antwoord 6

Ja. Ik heb eveneens aangegeven dat ik niet van opvatting ben veranderd wat betreft het wettelijk vastleggen van gezondheidsdoelen. Dat ik liever inzet op maatregelen die bewezen effectief zijn om tot gezondheidswinst te komen en dat het voor mij de vraag is of wettelijke verankering van gezondheidsdoelen daartoe gaat leiden.

Vraag 7

Heeft u aanleiding om te denken dat het wettelijk verankeren van gezondheidsdoelen sowieso niet zou leiden tot gezondheidswinst? Zo ja, wat geeft deze aanleiding? Zo nee, waarom zou u het wettelijk verankeren van gezondheidsdoelen dan niet verder onderzoeken?

Antwoord 7

In mijn antwoord op vraag 5 ga ik in op de vraag waarom het wettelijk verankeren van gezondheidsdoelen niet sowieso zou leiden tot gezondheidswinst. Het stellen van een doel betekent niet dat de verschillende partijen die aan zet zijn, vanzelfsprekend effectieve maatregelen in (kunnen) gaan zetten om het doel te bereiken.

Vraag 8

Kunt u bevestigen dat u in uw brief van 7 juli 2021 wel inhoudelijk hebt gereageerd op de motie van de leden Kuiken en Renkema – waarin zij verzoeken de Kamer een voorstel te zenden of en, zo ja, hoe collectieve gezondheidsdoelen wettelijk kunnen worden verankerd – maar de motie niet hebt uitgevoerd, aangezien u de Kamer geen voorstel hebt gestuurd?⁴

Antwoord 8

In de brief heb ik aangegeven welke bezwaren er kleven aan het wettelijk verankeren van gezondheidsdoelen. Op het vlak van gezondheidsbevordering is het niet eenvoudig om streefwaarden vast te stellen (zoals dat in milieuwetgeving het geval is). De effecten op gezondheid zijn veel moeilijker in getallen te vangen. Ook doet het geen recht aan de noodzaak dat meerdere partijen zich aangesproken en eigenaar voelen voor gezondheidsbevordering en bescherming. En dat bovendien de individuele keuzevrijheid van mensen moet worden meegewogen (die weer beïnvloed wordt door de fysieke en sociale leefomgeving). Hiermee is voldaan aan de motie omdat ik aangeef (in antwoord op de eerste vraag) geen voorstander te zijn van het wettelijk verankeren van gezondheidsdoelen. De vraag om een voorstel «hoe dit te doen» is daarmee niet aan de orde.

In het wetgevingsoverleg van december 2022 over de «Wijziging van de Wet publieke gezondheid in verband met de bestrijding van een epidemie van infectieziekten behorend tot groep A1, of een directe dreiging daarvan» heeft u, samen met de leden Kuiken, Westerveld en Hijink, een amendement ingediend over het wettelijk verankeren van doelstellingen in meetbare indicatoren en streefwaarden voor volksgezondheid.⁵ De reactie op dit amendement is in lijn met mijn eerdere reactie op de motie van de leden Kuiken en Renkema. Het amendement kon niet rekenen op een meerderheid van uw leden.

Ik deel met u dat we voor het bereiken van de gezondheidsdoelen toe moeten naar minder vrijblijvendheid en dat het stellen van gezondheidsdoelen belangrijk is om richting te geven. Daarom zijn in het Nationaal Preventieak-

⁴ Kamerstuk 32 793, nr. 558

⁵ Kamerstuk 36 104-31

koord in 2018 gezondheidsdoelen op leefstijl geformuleerd en acties afgesproken met ruim 70 partijen. En zijn onlangs in het Gezond en Actief Leven Akkoord met gemeenten en zorgverzekeraars zeven gezondheidsdoelen opgenomen, en resultaten afgesproken waar partijen zich aan te houden hebben. In de aanbiedingsbrief van het Gezond en Actief Leven Akkoord⁶ zijn de gezondheidsdoelen toegelicht. Dit zijn veelal gezondheidsdoelen die eerder zijn afgesproken, zoals de doelen uit het Nationaal Preventieakkoord. In die zin is er sprake van consistent beleid met doelen die ook voor de lange termijn richting geven.

Vraag 9

Wanneer stuurt u een dergelijk voorstel naar de Kamer?

Antwoord 9

Zoals ik u in de antwoorden op voorgaande vragen heb toegelicht en de totstandkoming van het Gezond en Actief Leven Akkoord waarin gezondheidsdoelen zijn opgenomen, is een voorstel voor wettelijke verankering nu geen logische vervolgstap. Mogelijk dat, afhankelijk van de uitvoering van de afspraken in het Gezond en Actief Leven Akkoord, het wettelijk verankeren van gezondheidsdoelen alsnog overwogen kan worden. Dit is echter nu nog niet aan de orde.

---

⁶ Kamerstuk 32 793-653